

nom att privategendomen upphävdes och produktionsmedlen gjordes till samhällelig egendom. Detta skulle sålunda ske *efter* det att partiets reformkrav genomförts på parlamentarisk väg. Det är viktigt att observera, att Sterky inte säger något som kan tyda på att detta slutmål kan nås genom parlamentariska metoder. Han säger ej heller att det är nödvändigt att gripa till våldsmedel för att nå målet.

Om Sterky år 1899 verkligen kommit till den ståndpunkten att han var övertygad om, att arbetarklassen skulle nå sitt slutmål på parlamentarisk väg hade han haft all anledning att klargöra detta i broschyren. Denna skrevs nämligen såsom en agitationsskrift, vars syftemål var att övertyga liberalt sinnade samt politiskt indifferent arbetare om att det var lämpligt att de organiserade sig i landsorganisationen och därmed — sådana förhållandena då voro — också i det socialdemokratiska partiet. Sterky betonade i broschyrens förord att denna var avsedd att ”framskynda anslutningen till Sveriges Socialdemokratiska Arbetareparti. — — — Sålunda *icke* att utgöra någon strängt vetenskaplig och uttömmande teoretisk förklaring av socialismen, utan att vara en lättfattlig *upplysningsskrift* — — —” (Kurs. av Sterky).

Av ovanstående torde framgå, att Sterky därest han år 1899 stod kvar vid sin principiella revolutionära ståndpunkt, vilket han sannolikt gjorde, icke hade någon som helst anledning att redovisa denna personliga mening i den broschyr han skrev för landsorganisationens räkning. Frånvaron av en revolutionär principdeklaration synes därför icke kunna stödja ett antagande om en

åsiktsförändring i reformistisk riktning.

Ett påstående om att Sterky mot slutet av sin levnad var reformist torde behöva stödjans av andra källor — om sådana finnas.

Sten Sjöberg

Svar:

Herr Sjöberg upprepar i ovanstående framställning den åsikt om Sterkys ståndpunkt som han redan uttalat i sin nyligen utgivna Sterkybiografi.¹ Jag har redan kritiserat hans uppfattning i en recension av boken i Dagens Nyheter (5 febr.). Då intet nytt i saken framkommit anser jag ett vidare meningsutbyte överflödigt. Jag skall emellertid svara herr Sjöberg så kort som möjligt.

Vad Sterkys artikel i Ny Tid 14 juli 1892 beträffar synes det mig uppenbart, att han där icke markerade en revolutionär åskådning lika tydligt som vid tidigare tillfällen. Denna fråga är dock av ringa vikt. Våra meningsskiljaktigheter gäller väsentligen Sterkys uppfattning under de senaste åren och särskilt huruvida hans skrift Socialismen, arbetarklassens befriare (1899) skall anses tyda på utveckling i reformistisk riktning eller icke. I denna skrift utgår han ostridigt från att arbetarklassen skulle verka för sina fordringar på parlamentarisk väg. I skriften finnes ingen antydning om att en revolutionär aktion skulle vara erforderlig. Under dessa förhållanden måste man, anser jag, tolka skriften så att Sterky icke var revolutionär i samma mening som tidi-

¹ På ett par punkter avviker herr Sjöbergs här givna redogörelse från framställningen i hans bok. Jag anser ej behövt att gå in på dessa detaljer.

gåre. Han tog visserligen icke särskilt avstånd från revolutionstanken, men han framlade en tankegång som var oförenlig med denna. Antingen måste man därför erkänna Sterky som reformist år 1899 eller förklara hans uttalanden vara oärliga, d. v. s. icke överensstämma med hans verkliga ståndpunkt. Den sistnämnda möjligheten bör man i varje fall icke tillgripa utan varje skymt av bevisning.

I sin bok har herr Sjöberg försökt att förebrija dylik bevisning. De

fyra aktstycken han åberopar ha emellertid, som jag i min recension påpekat, icke alls att göra med den här behandlade frågan. Delvis beröra de icke ens Sterkys politiska åskådning. Att herr Sjöberg ändå åberopat dem måste rimligen bero på rent misstag. Att han i ovanstående inlägg icke ånyo åberopat dem, måste väl tydas som ett erkännande av detta misstag, även om erkännandet icke, såsom man skulle ha önskat, skett öppet.

Herbert Tingsten